

SAMRÅDSUNDERLAG

Bro över Grundträskån, E10

Kalix kommun, Norrbottens län

Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet och Natura 2000

2020-04-22

Trafikverket

Postadress: Sundsbacken 4, 972 42 Luleå

E-post: investeringsprojekt@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Samrådsunderlag - Bro över Grundträskån, E10

Författare: WSP Samhällsbyggnad

Dokumentdatum: 2020-04-22

Ärendenummer: TRV 2020/33654

Version: 1.0

Kontaktperson: Anna Kronman, Trafikverket

Innehåll

1. INLEDNING OCH BAKGRUND	5
1.1. Administrativa uppgifter	5
1.2. Planerad ansökan	6
1.3. Samrådsprocessen	6
2. BESKRIVNING AV PROJEKTET	6
2.1. Övergripande målsättning	6
2.2. Befintlig bro	6
2.3. Planerade åtgärder	7
3. LOKALISERING	9
3.1. Plats	9
3.2. Fastighetsförhållanden	10
3.3. Planer	11
3.4. Alternativ lokalisering och utformning	11
4. FÖRUTSÄTTNINGAR	12
4.1. Geologi	12
4.2. Hydrologi	12
4.3. Förorenade områden	13
4.4. Skyddade områden och riksintressen	13
4.5. Naturmiljö	14
4.6. Miljökvalitetsnormer	16
4.6.1. Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster	16
4.6.2. Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten	17
4.7. Närboende	17
4.8. Kulturmiljö	17

4.9.	Rennäring	18
4.10.	Landskapsbild	18
4.11.	Friluftsliv	18
5.	FÖRUTSEDD MILJÖPÅVERKAN	18
5.1.	Ytvatten	18
5.2.	Grundvatten	19
5.3.	Luft	19
5.4.	Föroreningar i mark och sediment	19
5.5.	Naturmiljö	20
5.6.	Miljö kvalitetsnormer	20
5.7.	Landskapsbild	21
5.8.	Kulturmiljö	21
5.9.	Rennäring	21
5.10.	Friluftsliv	21
5.11.	Bortskaffande och återvinning av avfall	21
5.12.	Användning av naturresurser	22
5.13.	Buller och vibrationer	22
5.14.	Damning	22
6.	FORTSATT ARBETE	22
7.	FÖRSLAG TILL AVGRÄNSNING AV MKB	22
7.1.	Förslag till innehållsförteckning i MKB	23
8.	KÄLLOR	25
8.1.	Rapporter och digitala källor	25

1. Inledning och bakgrund

Bron över Grundträskån ligger längs E10 cirka 6 kilometer norr om Morjärv i Kalix kommun, Norrbottens län. Grundträskån rinner från området mellan Stor-Granberget och Stor-Risberget cirka 15 kilometer nordväst om broläget och mynnar i Västannäsavan nedströms bron. Västannäsavan utgör en del av vattenförekomsten Morjärvsträsket i Kalix älv.

Trafikverket planerar att riva den befintliga bron och uppföra en ny bro i samma läge. Den nya bron ska ha högsta bärighetsklass, BK4, och ha en brobredd som möjliggör för 2+1 körfält över bron. Den planerade verksamheten innebär arbete i vatten, vilket innebär att den är tillståndspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalken. Detta medför att en specifik miljöbedömning ska genomföras. Trafikverket kommer att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning genom ett samrådsförfarande och prövningsmyndigheten (Mark- och miljödomstolen) slutför miljöbedömningen vid tillståndsprövningen. Ansökan omfattar även tillstånd för åtgärder inom Natura 2000-område.

Parallellt med prövning om vattenverksamhet som föreliggande samrådsunderlag utgör del av, arbetar Trafikverket med fastställelsehandling för väg E10 Morjärv-Västra Svartbyn. I ett tidigare skede omfattade vägplanen breddning av befintlig bro och en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet upprättades för detta.

Den aktuella verksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan i och med att den är en tillståndspliktig vattenverksamhet.

Föreliggande handling utgör underlag för avgränsningssamråd som ska hållas med Länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten.

Samråd är viktigt under hela tillståndsprocessen. Trafikverket tar därför kontakt och för dialoger med andra myndigheter, organisationer och berörd allmänhet för att få deras synpunkter och kunskap. Synpunkterna som kommer in under samråden, sammanställs i en samrådsredogörelse som bifogas miljökonsekvensbeskrivningen.

Trafikverket önskar nu synpunkter när det gäller miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning samt om den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning och de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig, eller till följd av yttre händelser.

1.1. Administrativa uppgifter

Sökande: Trafikverket, region Nord
Box 809, 971 25 Luleå

Kontaktperson: Anna Kronman, projektledare Trafikverket
E-post: anna.kronman@trafikverket.se
Tfn: 010-124 22 56

Fastigheter: Övermorjärv 3:28, Övermorjärv 9:52, Övermorjärv S:75 samt Övermorjärv S:76.

1.2. Planerad ansökan

Tillstånd för vattenverksamhet planeras att sökas hos Mark- och miljödomstolen för rivning av befintlig bro och anläggandet av ny bro samt anläggandet av en tillfällig bro över Grundträskån. Området för verksamheten är beläget inom ett Natura 2000-område och därmed kommer även Natura 2000-tillstånd att sökas för åtgärder i vattnet.

1.3. Samrådsprocessen

I inledningen av tillståndsprocessen ska samråd hållas med myndigheter, organisationer och enskilda samt den allmänhet som kan tänkas beröras. Syftet med samråden är att samla in synpunkter och information för att den planerade verksamheten ska kunna utformas med största möjliga hänsyn till människor och miljö. Föreliggande dokument utgör underlag inför dessa samråd.

2. Beskrivning av projektet

2.1. Övergripande målsättning

Projektets ändamål är att skapa ökad trafiksäkerhet, ökad framkomlighet samt en god funktion, för samtliga trafikanter och transporter utmed sträckan.

Målsättningen för den färdiga anläggningen är att underhåll och felavhjälpning kan utföras på ett effektivt, miljömässigt och arbetsmiljömässigt riktigt sätt. Målsättningen vid investeringen ska vara att den sker på ett effektivt, miljömässigt och arbetsmiljömässigt riktigt sätt. Enkla och standardiserade lösningar kan väljas när de uppfyller efterfrågad funktion.

2.2. Befintlig bro

Befintlig bro över Grundträskån är byggd 1956 och utgörs av typen plattrambro i armerad betong. Bron har en fri brobredd 7 meter, en fri öppning under bron på 12 meter och en total brolängd 22 meter. Brons köryta är belagd med asfalt. Slänterna närmast vattendraget är branta (lutning ca 1:1) och är belagda med stora stenblock väl ordnade i ytan, se Figur 1.

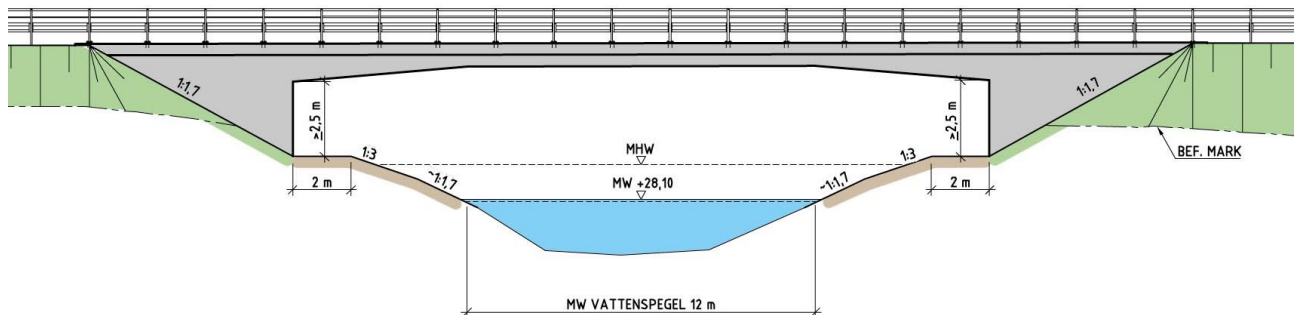

Figur 1. Befintlig bro över Grundträskån.

2.3. Planerade åtgärder

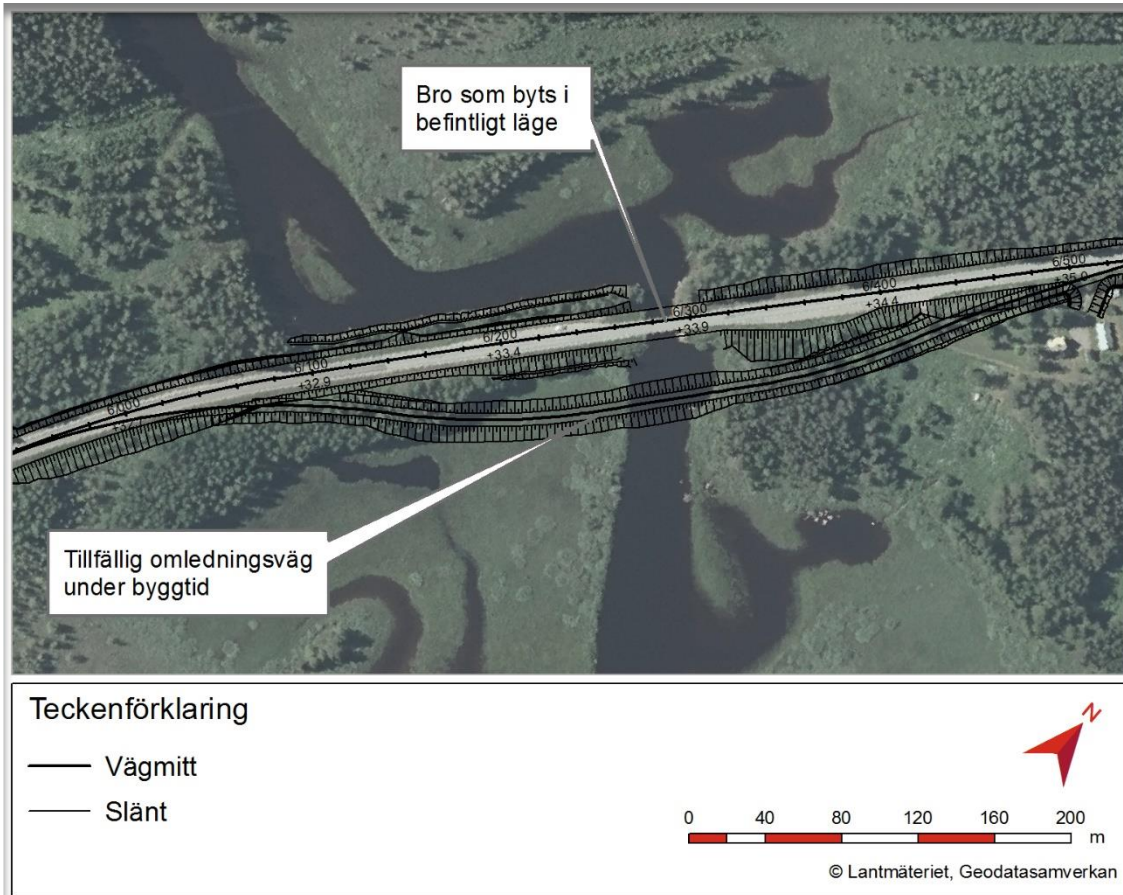
Trafikverket planerar att riva befintlig bro över Grundträskån och bygga en ny plattrambro på samma plats.

Plattrambron byggs i betong och är 24 meter bred mellan brostöden i vattnet och 39 meter lång. Den fria brobredden är 14,1 meter vilket ger plats för 2+1 körfält. Under bron på båda sidor om Grundträskån kommer det finnas plats för faunapassage i form av en strandremsa som blir 2 meter bred och ligger över medelhögvattennivån, se Figur 2. Den nya bron ska uppfylla bärrighetsklass BK4. Grundläggning bedöms kunna ske med platta på packad fyllning på naturlig morän.

Figur 2. Principskiss, bro över Grundträskån

För att möjliggöra rivning av befintlig bro och byggnation av ny bro och samtidigt inte stoppa upp trafiken planeras att leda trafiken via en tillfällig omledningsväg, se Figur 3. Den planerade omledningsvägen kommer att byggas upp med en cirka 2 meter tjock överbyggnad på befintlig markyta. För passage över Grundträskån under byggtiden kommer trummor läggas ner i vattendraget.

Figur 3. Planerade åtgärder vid Grundträskån.

Arbete i vatten (vattenverksamheter) innefattar nedanstående verksamheter:

- Rivning av befintlig bro.
- Byggnation av ny bro.
- Schakt för grundläggning.
- Tillfälliga stödkonstruktioner vid schaktarbeten så som spont och/eller invallning.
- Anläggande av erosionsskydd i vatten kring de nya brofästena.
- Breddning av befintlig bank för väganslutning till bron och ny vägbredd.
- Anläggande av faunapassager på båda sidor vattendraget.

- Anläggande av viltstigar under nivån för högsta högvatten (HHW) för att möjliggöra för det rörliga friluftslivet, ren och vilt att använda passager under bron upp till MHW.
- Omledningsväg inom vattenområdet under byggtiden.
- Trummor i vattendraget för överfart under byggtiden.

3. Lokalisering

3.1. Plats

Bron över Grundträskån ligger i Kalix kommun, Norrbottens län, ungefär 6 kilometer norr om Morjärv längs E10, se Figur 4.

E10 förbinder Norrlandskusten med Kiruna och Narvik i Norge samt Finland och norra Ryssland. Vägen tillhör det nationella stamvägnätet, utgör en av de stora transportlänkarna i de nordligaste delarna av landet och är viktig för industrin i Norrbotten samt för transporter till och från Norge. Väg E10 har även en viktig funktion som pendlingsväg. Sjuktransporter från Norrbottens inland till Sunderby sjukhus trafikerar sträckan frekvent. Väg E10 ingår även i det transeuropeiska vägnätet (TEN-T).

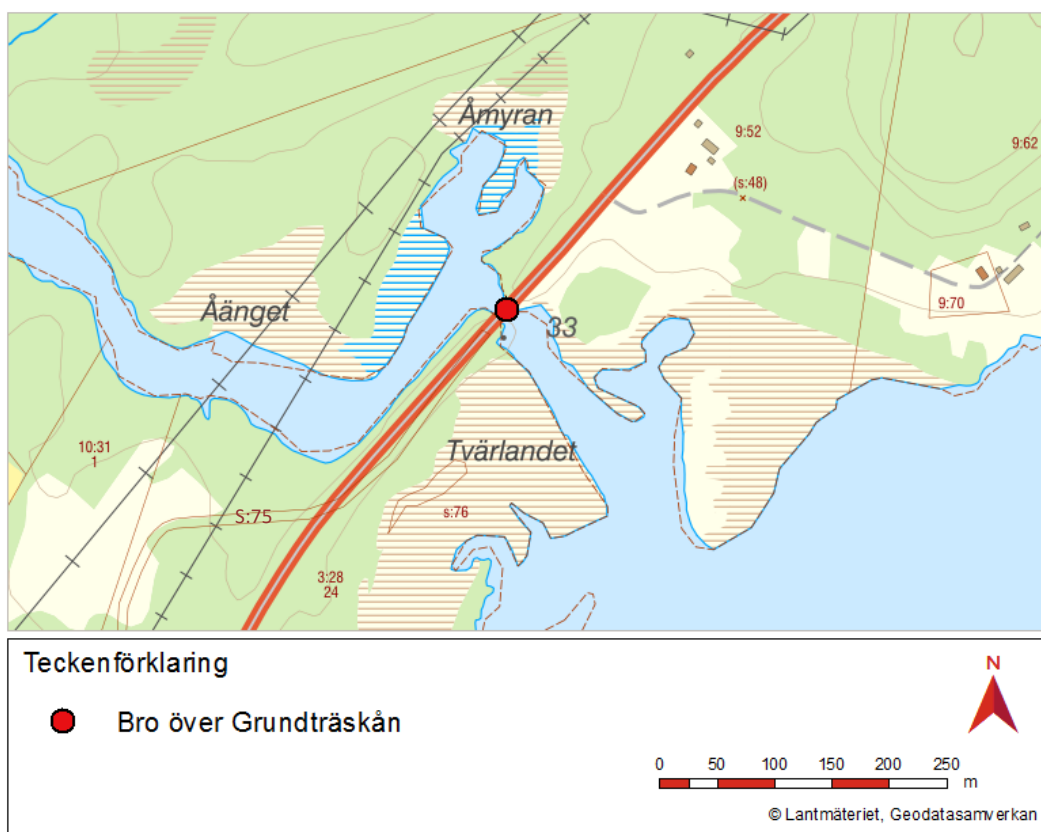
Vägen är smal och sikten är dålig på vissa delar, vilket försvårar omkörningsmöjligheterna och begränsar framkomligheten. För att öka trafiksäkerheten och framkomligheten planeras väg E10 mellan Morjärv och Västra Svartbyn byggas om och breddas till mötesfri landsväg med mitträcke och viltstängsel.

Figur 4. Bron över Grundträskån ligger i Kalix kommun, Norrbottens län.

3.2. Fastighetsförhållanden

Två fastigheter berörs av planerade åtgärder, Övermorjärv 3:28 och Övermorjärv 9:52, samt två samfälligheter, Övermorjärv S:75 samt Övermorjärv S:76, se Figur 5.

Figur 5. Karta med fastighetsgränser.

3.3. Planer

Kalix kommuns översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2009-10-12. Beslutet har vunnit laga kraft 2009-11-17. I kommunens vision anges bland annat att Kalix ska vara en attraktiv kommun att leva, besöka och verka i för människor och företag. Kommunen ska vidare ha ett tillväxtfrämjande utbildnings- och näringslivsklimat med välutvecklad infrastruktur. I översiktsplanen är Morjärv utpekat som bebyggelseområde för kommunens övriga tätorter. Morjärvsträsket är bevarandeområde med hänsyn till natur, kultur och friluftsliv.

3.4. Alternativ lokalisering och utformning

Någon alternativ lokalisering av den nya bron är inte aktuell. Den nya bron anläggs i befintligt läge.

För bron över Grundträskån har i ett första skede breddning i befintligt läge utretts. Detta alternativ innebar en breddning av befintlig bro med 3,5 meter för att möjliggöra 1+1 körfält (brobredd 10,5 meter). Alternativet innebar ingen förändring av öppningen under bron. Därefter har byte av bro utretts. I ett tidigt skede undersöktes ny bro i nytt läge, vilket valdes bort pga. avsevärt högre kostnader.

För att möjliggöra 2+1 körfält samt faunapassager under bron har olika utformningsalternativ utretts. Tre alternativ på bro i befintligt läge utretts; en plattrambro, en samverkansbro med spännvidd 24 meter samt en samverkansbro med spännvidd 48 meter.

Rivning av befintlig bro och anläggande av ny har valts utifrån att befintlig bro har för liten fri öppning för att kunna möjliggöra för faunapassager i form av landrensor under bro. Ny bro konstrueras även med en brobredd som möjliggör 2+1 körfält, vilket ökar trafiksäkerheten. Ytterligare en aspekt som motiverar att befintlig bro rivs och att en ny anläggs är att den hydrauliska modelleringen som utförts visar på att Grundträskån överströmmar befintlig broskant vid ett 100-års flöde.

Olika alternativ för att leda trafik under byggtiden för bron har utretts i tidigare skede. I och nära planerat läge har beredskapsbro och olika rörbro/trum-lösningar studerats. Även omledning av trafik via skogsbilväg samt via väg på östra sidan Kalixälven har utretts översiktligt. Bortvalda alternativ har avskrivits på grund av större påverkan på naturmiljön, stora kostnader samt omotiverbart långa omvägar för trafiken.

4. Förutsättningar

4.1. Geologi

De geotekniska förhållandena för bron över Grundträskån omfattar sträckan km 6/255–6/315, längdmätning visas i Figur 7 nedan.

Fundamenten är placerade i läge för befintlig vägbank. Bankfyllningen består av ca 5 meter fyllning av sandig grusig morän. Under banken finns ett ca 4–5 meter mäktigt lager av fast siltig sandig morän. En mycket fast bottenmorän finns från ca nivå +20 meter till +25 meter och djupare i området. Grundvattennivån ligger på ca +29 meter men följer med största sannolikhet variationerna i vattennivå Grundträskån.

I området utanför den befintliga banken består marken av naturmark som tidvis kan stå under vatten. Under ett tunt växtlager finns 1–2 meter löst lagrad silt underlagrat av cirka 7 meter lös siltig sulfidhaltig lera och fast till mycket fast lagrad bottenmorän. Grundvattenytan ligger ytligt.

4.2. Hydrologi

Grundträskån ingår i Kalixälvens huvudavrinningsområde. Avrinningsområdet är 98,3 km² varav sjöandel är 0,2 %. I Tabell 1 nedan redovisas flöden från SMHI 2019.

Tabell 1. Flöden, dygnsmedelvärden i m³/s från SHM:s dimensioneringsunderlag.

	Flöde utan klimatfaktor (dygnsmedelvärden i m ³ /s)
HQ-100 år	27
HQ-50 år	25
MHQ	13
MQ	1,1
MLQ	0,1
LQ-50 år	0,02
Momentanfaktorn för högflöden	1,3

4.3. Förorenade områden

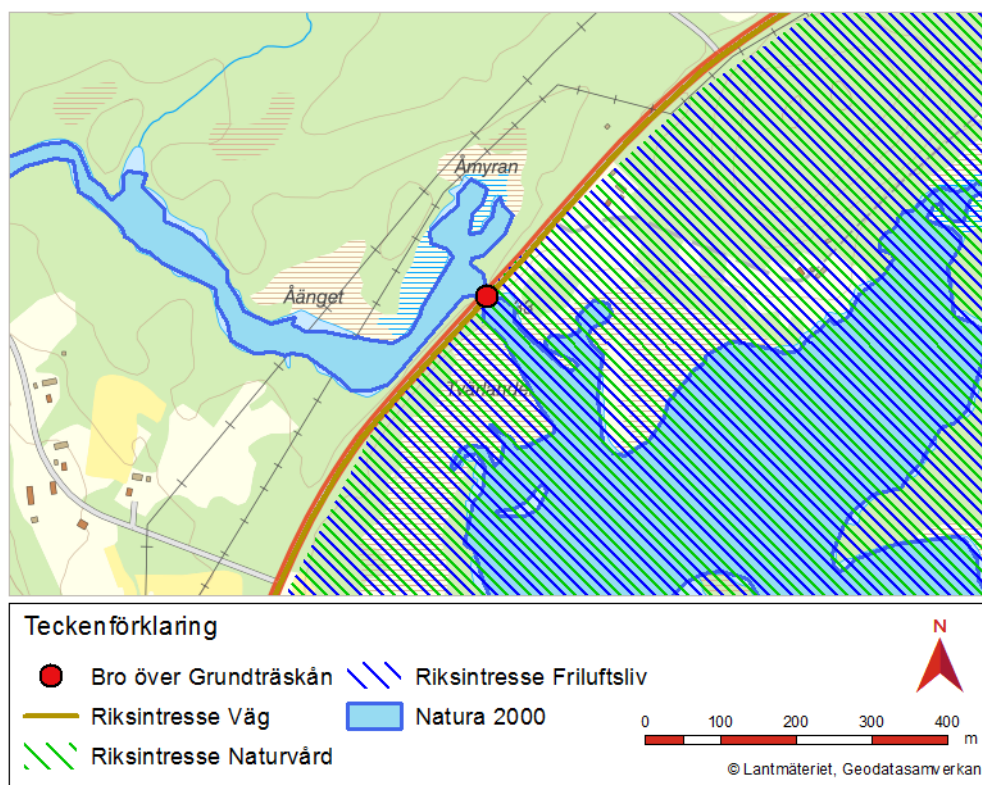
Inga potentiellt förorenade objekt eller förekomst av tjärasfalt med PAH > 300 ppm finns i anslutning till bron över Grundträskån.

Sulfidjord har påträffats utanför befintlig vägbank vid undersökningar på sträckan förbi Grundträskån.

4.4. Skyddade områden och riksintressen

Skyddade områden och riksintressen presenteras i Figur 6. Följande områden skyddade enligt miljöbalken (MB) berörs:

- Grundträskån ingår i Natura 2000-området för Torne och Kalix älvsystem (SCI), 7 kap. 28–29 §§ MB, riksintresse enligt 4 kap. 1 och 8 §§ MB.
- Kalixälven - riksintresse för naturvård och friluftsliv, 3 kap. 6 § MB.
- E10 är av riksintresse för kommunikationer, 3 kap. 8 § MB och utpekad TEN-T.
- Riksintresse 3 kap. 9 § MB försvarsmakten. Visas ej i figur, berörs ej av planerade åtgärder.
- Kalixälven av riksintresse för yrkesfiske, 3 kap. 5 § MB. Visas ej i figur.

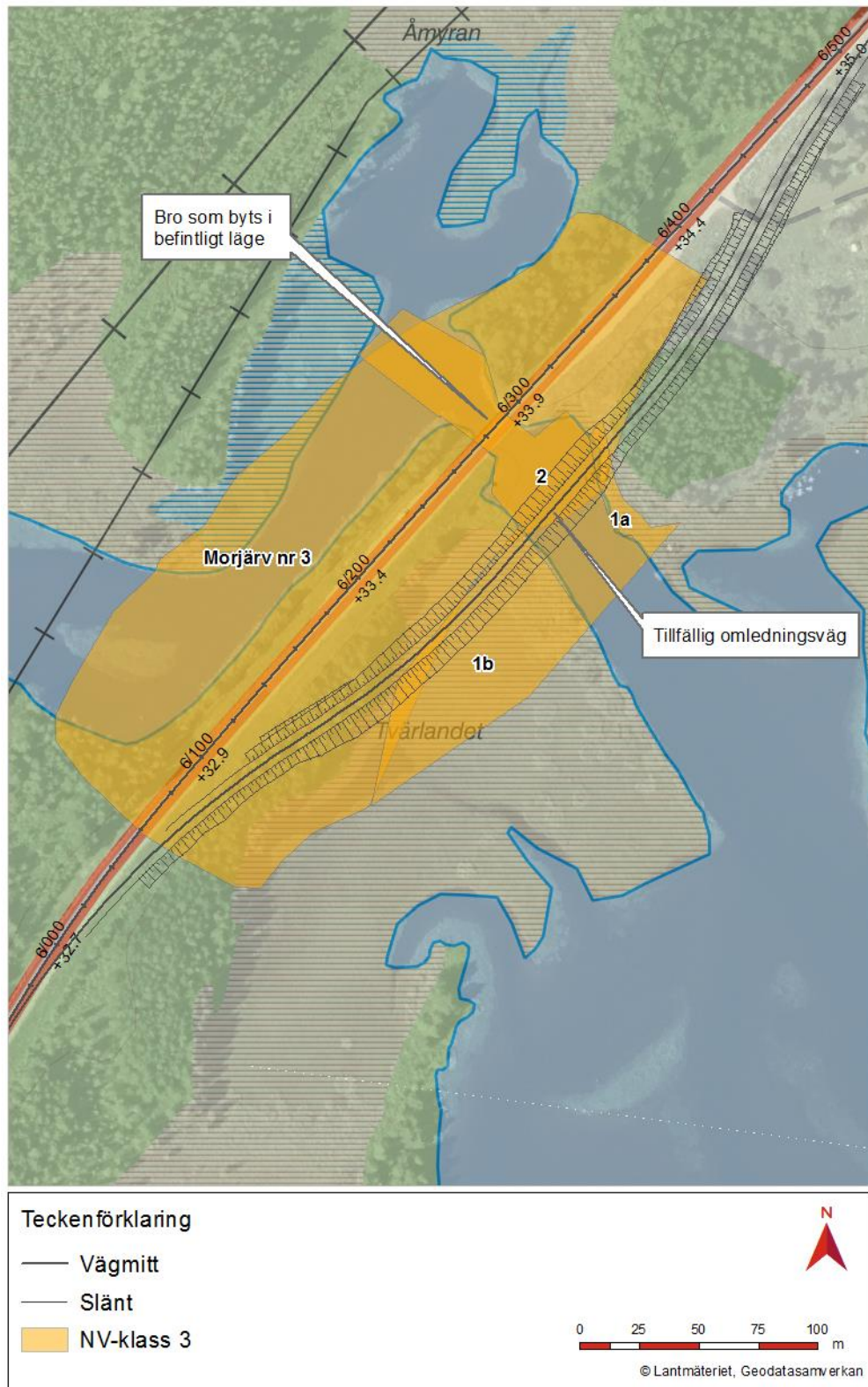

Figur 6. Skyddade områden och riksintressen.

4.5. Naturmiljö

Kalixälven är utpekad som ett värdefullt vatten av Havs- och vattenmyndigheten i sammanställningen av Sveriges mest värdefulla sötvattensmiljöer för miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Vattendraget ingår även i Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem. Utpekade arter är flodpärlmussla, grön flodtrollslända, lax, stensimpa, utter och venhavre.

Vid den naturvärdesinventering som genomförts för vägprojektet E10 Morjärv – V. Svartbyn 2015 har ett naturvärdesobjekt (kallat Morjärv nr 3) avgränsats vid Grundträskån. Vid en kompletterande inventering 2019 har även vattendraget och dess närmaste omgivning inventeras.

Figur 7. Naturvärdesobjekt vid Grundträskån.

Naturvärdesobjektet Morjärv nr 3 har bedömts uppnå naturvärdeklass 3 utifrån förekomst av påtagliga naturvärden som är knutna till den mosaikartade miljön kring bäckutloppet. Naturvärdesobjektet ingår i ett större sammanhängande område med liknande biotop som är värdefull för ett stort antal fågelarter. Förutom sävsparv som noterades vid inventeringen bedömdes att ett flertal rödlistade fågelarter kan förväntas finnas i området. Vid

inventeringen i fält noterades även spår av bäver, vilket indikerar att arten förekommer i området.

Vattendraget och landområdet på vattendragets södra sida, Grundträskån nr 1a, 1b samt 2, omfattas av svämzon för vattendraget och har vid inventeringen 2019 bedömts uppvisa påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3. Bedömningen har grundats på förekomst av biotopvärden så som naturvatten och limnisk strand med en zon som översvämmas vid vattenståndsfluktuationer. Artvärdet har bedömts utifrån förekomst av sävsparv^{NT}, backsvala^{NT} och ladusvala som påträffats vid inventeringstillfället. Även vid denna inventering har gamla bävergnag påträffats i området och förekomst av gädda har noterats i vattendraget.

Tabell 2. Sammanställning av naturvärdesobjekt som identifierats under naturvärdesinventering 2015 samt vid den kompletterande naturvärdesinventeringen (Trafikverket, 2019 inventerat av Licab AB).

Namn	Naturvärdesobjekt	Naturvärdesklass	Artskydd Artskyddsförordning (2007:845)	Rödlistade arter VU-Sårbar NT-Missgynnad
Morjärv 3	Strandnära blandskog.	3	Revlummer, Plattlummer	Sävsparv ^{VU}
Grundträskån 1a och 1b	Öppen våtmark – översvämningsmark	3	-	Sävsparv ^{NT} Backsvala ^{NT}
Grundträskån 2	Vattendraget Grundträskån och dess svämplan	3	-	Sävsparv ^{NT} Backsvala ^{NT}

Vattendraget har elfiskats 2012 och inventerats både 2011 och 2019. Utifrån rapporterna från dessa inventeringar kan konstateras att lekområden för laxartade fiskar och lämpligt bottenstrukt för flodpärlmussla saknas i närheten av vägbron. Förekomst av utter har konstaterats vid bron.

Inom området för planerade åtgärder och förväntat influensområde finns inga registrerade nyckelbiotoper och inte heller några av Skogsstyrelsen beslutade biotopskydd eller naturvårdsavtal. Inga reservat eller djur-/växtskyddsområden kommer att beröras av planerade åtgärder och inte heller några våtmarker klassade i länsstyrelsens våtmarksinventering.

4.6. Miljökvalitetsnormer

4.6.1. Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Vattenområdet ingår i vattenförekomsten Grundträskån som mynnar i vattenförekomsten Morjärvsträsket strax nedströms bron. Vattenförekomsternas status och kvalitetskrav enligt Vattenmyndighetens senaste bedömning redovisas i Tabell 3 nedan.

Tabell 3. Ytvattenstatus samt miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster registrerade i VISS, Vattenmyndighetens senaste bedömning (2010-2016), miljö kvalitetsnormer (MKN) beslutade i februari 2017.

Ytvattenförekomst	Ekologisk ytvattenstatus		Kemisk ytvattenstatus	
	Status	MKN	Status (inkl. överallt överskridande ämnen)	MKN
Grundträskån (SE735434-180622)	Måttlig	God	Uppnår ej god	God
Morjärvsträsket (SE734869-181314)	Hög	God	Uppnår ej god	God

För ekologiska ytvattenstatusen ska kvalitetskravet god vara uppnådd år 2021 med undantag för morfologiska förändringar, flödesförändringar och kontinuitet. Vattendraget är förändrat på grund av att det använts som flottled. Flottledsrensningen har inneburit en betydande påverkan av vattendragsfårans strukturer vilket även medför att vattnets hydrologi förändras. För kemisk ytvattenstatusen ska kvalitetskravet god vara uppnådd år 2020 med undantag för kvicksilver och bromerad difenyleter (PBDE) som har mindre stränga krav. Gränsvärdena för PBDE och kvicksilver i fisk överskrids i alla Sveriges undersökta ytvattenförekomster; sjöar, vattendrag och kustvatten och kravet är satt att halterna inte får öka.

4.6.2. Miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten

Kalixälvens vattenområde är klassificerat som laxfiskvatten och ska skyddas för dess betydelse som fisk- och musselvatten. Grundträskån ingår i Kalixälvens avrinningsområde och omfattas därför också av miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten anger gränsvärden och riktvärden för laxfiskvatten och andra fiskvatten, bland annat för uppslammade fasta substanser. Gränsvärdet för grumling är angett som 25 milligram uppslammade fasta substanser/liter vatten.

4.7. Närboende

Närmaste bebyggelse utgörs av en fastighet cirka 200 meter nordöst om bron på vilken ingen är fast boende i dagsläget. I Bränset cirka 550 meter sydväst om bron finns några bebodda fastigheter och 1 kilometer söder om bron finns bebyggelse i Västannäs.

4.8. Kulturmiljö

Bron över Grundträskån finns upptagen i Länsstyrelsen i Norrbottens läns inventering av värdefulla broar (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2005). Bron är klassad som klass III, vilket innebär att bron har ett visst kulturhistoriskt värde men saknar förstärkande värden. Bron har delvis kvar originalräckena från 1956 när bron byggdes. Navföljaren, den längsgående balken, är utbytt.

Det finns inga registrerade fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar finns i anslutning till bron (Riksantikvarieämbetet, 2020).

4.9. Rennäring

Kalix koncessionssameby använder området som vårvinter-, försommar-, sommar-, förhöst- och höstland. Det finns ingen utpekad flyttled i nära anslutning till bron, men enligt vad Kalix sameby har yttrat i samråd för vägplanen bedömer samebyn att friströvande renar, likväl som vilt, kommer att använda de planerade viltpassagerna under bron.

4.10. Landskapsbild

Grundträskån är en mindre skogsälv som meandrar lätt genom landskapet, se Figur 4 ovan. Landskapet på aktuell vägsträcka öppnar sig mot vattnet vid Västannäs söder om Grundträskån. Grundträskån följer vägbanken nästan 200 meter fram till broläget, där den viker av mot Västannäsavan som är en del av Morjärvsträsket. Där vägen korsar Grundträskåns mynning på bro ges fina utblickar över Västannäsavans vatten och öppna sankmark.

4.11. Friluftsliv

Kalixälven och dess närmsta omgivning är av riksintresse för friluftsliv.

Fritidsfiske bedrivs i Grundträskån.

5. Förutsedd miljöpåverkan

5.1. Ytvatten

Åtgärderna planeras i ett vattendrag som ingår i Torne- och Kalixälvens Natura 2000-område. Det utpekade Natura 2000-habitatet för Kalixälven benämns på sträckan mellan Morjärv och Svartbyn som "Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ", för utpekade arter se avsnitt 4.5.

Avståndet till Kalixälven, som är utpekat skyddat fiskvatten och omfattas av miljö kvalitetsnorm för fisk- och musselvatten, är cirka 200 meter från bron över Grundträskån. Grundträskån omfattas inte av miljö kvalitetsnormen för fisk- och musselvatten.

Den nya bron över Grundträskån kommer att ha en dubbelt så stor fri öppning jämfört med befintlig bro, vilket förbättrar förutsättningarna för vattenfauna att passera bron. Viltpassagerna på båda sidorna av vattendraget i den planerade bron gör det möjligt för djur att passera torrskodda vid vattennivåer upp till årligt högvatten. Vid högre vattennivåer översvämmas viltpassagerna och hela broöppningen finns tillgängligt för vattenströmning.

Befintlig bro rivs till nivå 0,5 meter under befintlig mark. Arbeten i vatten i samband med rivning av den befintliga bron kommer att innebära grävning i bottensedimentet vilket kommer att frigöra en mängd partiklar och som tillfälligt påverkar växt- och djurliv.

Under byggtiden för den nya bron, som planeras att ta cirka 4 månader, kommer planerade åtgärder i form av schakt, grävning och fyllning tillfälligt att påverka växt- och djurliv samt orsaka grumling och sedimenttransport i vattendraget. Vanliga effekter av grumling under

byggtiden är att vattnet närmast arbetsplatsen missfärgas av partiklar samt att fisk undviker området.

Den tillfällig förbifart som kommer att byggas nedströms den befintliga bron kommer att innebära utfyllnad både på land och i vattenområdet. Den tillfälliga förbifarten kommer att ha en vägbredd på 7 meter och vägbanken kommer att påverka en cirka 23 meter bred yta längs hela förbifarten, se Figur 3. För passage över Grundträskån kommer trummor att förläggas i vattendraget. Erforderlig dimensionering av trummorna kommer att utredas inför tillståndsansökan. Förbifarten kommer att kräva tryckbankar och/eller en armering med t.ex. geotextil och krossmaterial, byggtiden för detta inklusive nedläggning av trummor i bäckfåran bedöms vara ca 1–4 månader.

Under arbetet kommer det material som används för utfyllnad att frigöra partiklar och grumla vattnet. Materialet kommer att avsättas när hastigheten på vattnet saktas ner och det kommer att ske i det lugna och grunda strandområdet i utloppet till Kalixälven.

Byggnationerna och rivningen kommer att utföras så att minsta möjliga grumling och negativa miljöeffekter på fisk och vattenlevande organismer uppstår. Skyddsåtgärder kommer att vidtas. För att begränsa spridning av finpartikulärt material under byggskedet kommer grumlingshinder åtgärder att vidtas. Arbetet förläggs till lågvattenperioder och grumlande arbeten i vatten ska undvikas under perioden 1 maj – 15 juni av hänsyn till vitfisk.

Åtgärderna bedöms inte på ett betydande sätt påverka de utpekade värdena, naturtyperna och arterna i Natura 2000-området. Invänt skadeförebyggande åtgärder bedöms små konsekvenser på fisk, musslor eller andra vattenlevande organismer uppstå på lång sikt.

5.2. Grundvatten

Den verksamhet som kommer att bedrivas, bedöms inte påverka grundvattennivåer eller grundvattnets kvalitet för någon av Vattenmyndigheten klassad grundvattenförekomst.

Beroende på metod vid grundläggningen av bron kan det tillfälligt behövas gutas i torrhet. Då kommer Grundträskåns vatten att ledas runt området och det eventuella grundvatten som då tränger upp i grundläggningsområdet kommer att pumpas ur. Det kommer att ske på ett miljömässigt riktigt sätt. Åtgärden medför att grundvattennivån kommer att påverkas lokalt under byggtiden. Ingen påverkan bedöms uppstå på enskilda vattentäkter eller grundvattenförekomster.

5.3. Luft

Utsläpp av kvävedioxid, partiklar (PM₁₀/PM_{2,5}), marknära ozon, bensen, kolmonoxid till luft kommer att ske från de arbetsmaskiner som används under rivnings- och byggtiden. Transport av byggmaterial och avfall kommer att ske både till och från området.

5.4. Föroreningar i mark och sediment

Trafikverket utreder förekomsten av föroreningar i dikeskanter, dikesprovtagning ska ske sommaren 2020 längs hela vägsträckan från Morjärv till västra Svartbyn. Verksamheten kommer att bedrivas så att förorenings-spridning inte sker.

Sulfidhaltig lera kommer att grävas ur vid Grundträskån. Sulfidjordsmassor kan vara skadliga för miljön eftersom de vid aeroba förhållanden kan laka tungmetaller och därför måste hanteras med försiktighet. Urgrävda massor ska återanvändas för anläggningsändamål i största möjliga mån. Hantering av sulfidjord ska ske på så sätt att försurning av mark och vatten förhindras. Sulfidjord ska hanteras enligt ”Råd och rekommendationer för hantering av sulfidjordsmassor, Vägverket, Banverket, Luleå Tekniska Universitet, 2007:100”.

5.5. Naturmiljö

Planerade åtgärder innebär intrång i naturvärdesobjekten Morjärv nr 3, Grundträskån 1a+b samt Grundträskån 2, som alla bedömts ha påtagliga naturvärden, se Figur 6. Landområdet kommer att beröras av direkt intrång till följd av rivning av befintlig bro, markarbeten, byggnation av ny bro samt av breddning av befintlig vägbank och anläggande av viltstigar.

Under byggtiden kommer naturvärdesobjekten Grundträskån 1a+b, som omfattar strandnära skog, beröras av tillfällig omledningsväg. Naturvärdesobjektet Grundträskån 2 som omfattar vattendraget och dess svämplan kommer att påverkas av omfartsvägen under byggtiden samt av direkt intrång då faunapassager anläggs i vattenområdet.

Revlummer och plattlummer är en fridlysta art som kommer att påverkas av planerade åtgärder då de växer i naturvärdesobjektet Morjärv nr 3. I samband med markarbeten för anläggande av ny bro kommer växtplatser och individer att förstöras och försvinna. Trafikverket har bedömt att förbudet att förstöra arten och artens växtplats inte är aktuellt för revlummer eftersom artens bevarandestatus inte bedöms påverkas av planerade åtgärder då den förekommer mycket talrikt både i Norrbotten och lokalt i området.

Förutsättningarna för den utpekade arten uttrar förbättras i och med de strandremsor som anläggs på båda sidor vattendraget vilket skapar en säker passagemöjlighet.

5.6. Miljökvalitetsnormer

Vattenförekomsten Grundträskån är ett naturligt vattendrag som av Vattenmyndighet senaste bedömning har uppnått måttlig status. Vattendraget är påverkat till följd av att det använts som flottled. Flottledsrensningen har enligt Vattenmyndigheten inneburit en betydande påverkan av vattendragsfårans planform, form, kanter, strukturer och bottenstrat.

Den kemiska statusen uppnår ej god på grund av de överallt överskridande ämnena kvicksilver och polybromerade difenyletrar. Övriga prioriterade ämnen är inte klassade för vattenförekomsten.

Den planerade verksamheten bedöms inte bidra till att statusen försämras eller att de beslutade kvalitetskraven inte kan uppnås. Verksamheten kommer att bedrivas med försiktighetsåtgärder så att spridning av finpartikulärt material begränsas.

Miljökvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten bedöms inte påverkas negativt då inga direkta åtgärder sker i Kalix älv. Gränsvärdet för grumling bedöms kunna hållas med planerade skadeförebyggande åtgärder, se avsnitt 5.1.

5.7. Landskapsbild

Bron över Grundträskån kommer att bli bredare än de nuvarande, vilket är kopplat till projektets syfte att uppnå god trafiksäkerhet. Det finns inga utpekade landskapsbildsvärden så som solitära träd, karaktärsstark vegetation eller långsträckta utblickar som påverkas av den planerade bron över Grundträskån.

Efter avslutad byggtid kommer förbifarten att rivas och marken återställas. Spår av den tillfälliga förbifarten kommer dock att vara synlig i landskapet till dess att vegetationen på platsen återkoloniserat området.

5.8. Kulturmiljö

Det finns inga utpekade fornlämningar som påverkas av den planerade verksamheten. Däremot har den befintliga bron vissa värden för kulturmiljön. Detta värde försvinner då den gamla bron ersätts av en ny. Trafikverket kommer att fotodokumentera den gamla bron och på så sätt bevara den inför framtiden.

5.9. Rennäring

Faunapassager utformade som smala landremсор anläggs på båda sidor om vattendraget. Passagerna utformas med en 2 meter bred landremsa med fri höjd cirka 2,5 meter över medelhögvatten, samt med ett sluttande plan med lutning 1:3 ner till nivån för medelvatten. Närmast vattendraget kommer den fria höjden vara cirka 4,3 m vid medelvatten. Dessa passager bedöms kunna fungera som passage för ren och vilt, under stor del av året.

5.10. Friluftsliv

Faunapassagerna under bron kommer även att skapa möjlighet för det rörliga friluftslivet att passera vägen under bron, se figur 2. Undantag kommer att bli några veckor under året, vår och höstflod då bäcken kommer att översvämmas naturligt.

5.11. Bortskaffande och återvinning av avfall

Vid rivning av bron uppkommer icke-farligt avfall i form av betong. Allt avfall kommer att omhändertas av godkänd mottagare. Eventuell lagring av icke-farligt avfall kommer att ske utanför området för högsta högvatten. Företrädevis ska betongen användas som fyllnadsmaterial (anläggningsändamål) i annat sammanhang och därmed återvinnas. I sista hand ska avfallet deponeras.

Efter avslutad byggtid ska förbifarten rivas och marken återställas. Trummor samt massor som använts i väggroppen transporteras bort.

Sediment som tas upp vid schakt för brostöd och erosionskydd, kommer om möjligt att användas för anläggningsändamål inom arbetsområdet. Om detta inte är möjligt, ska sedimentet tas omhand genom återvinning på annan plats eller läggas på deponi.

Eventuell förorenad jord eller sediment tas omhand av mottagare med tillstånd att ta hand om sådant avfall.

5.12. Användning av naturresurser

Att bygga en ny bro med anpassning till befintlig väg, kommer att kräva naturresurser i form av fyllnadsmassor för att bredda befintlig bank, för tillfällig omledningsväg samt de material som krävs för brokonstruktionen. I största möjliga mån ska schaktmassor som uppkommer i andra delar av vägprojektet användas. Rivning av den befintliga bron kommer att ge upphov till avfall, se avsnitt 0. Trafikverkets avsikt är att rivningsmassorna ska återvinnas för anläggningsändamål och på så sätt utgöra en resurs istället för att läggas på deponi.

5.13. Buller och vibrationer

Arbetet med rivning av den befintliga bron kommer att ge upphov till buller som under en begränsad tid kan uppfattas som störande. Bullrande verksamhet kommer utföras dagtid. När den nya bron uppförs, kommer det att bullra från de arbetsmaskiner som används. Denna påverkan är dock övergående.

Arbetet kommer endast att ge upphov till begränsade vibrationsnivåer som inte orsakar skada på närliggande byggnader eller andra konstruktioner.

5.14. Damning

Verksamheten kan medföra en viss damning till omgivningen under den tid då bron rivs. Den gamla bron kommer att sågas ned och omhändertas i delar. Betongen kan dessutom eventuellt behöva krossas innan den kan transporteras iväg för omhändertagande. Påverkan bedöms dock vara begränsad och övergående.

6. Fortsatt arbete

De synpunkter som inkommer under samrådstiden kommer att sammanställas i en samrådsredogörelse.

Efter samrådsprocessen tas kompletta ansökningshandlingar fram, inklusive en miljökonsekvensbeskrivning, MKB. Handlingarna lämnas sedan till Mark- och miljödomstolen som tar beslut i frågan.

Ansökningshandlingarna planeras att lämnas in till Mark- och miljödomstolen hösten 2020.

7. Förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

Miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas till det område kring bron som berörs av vattenverksamheten, vattenverksamhetens påverkansområde, tillfällig förbifart samt de landarbeten som utförs i anslutning till bron. De huvudsakliga miljökonsekvenserna som kommer att beskrivas, är

- Påverkan på ytvatten.
- Påverkan på art- och naturvärdena i Natura 2000-området.

- Påverkan på områden med naturvärden.
- Avfallshantering och hantering av rivningsmassor.

I tid avgränsas miljökonsekvensbeskrivningen från det att arbeten inleds till dess att anläggningen är färdigbyggd och återställningsarbeten är färdigställda.

7.1. Förslag till innehållsförteckning i MKB

Innehållsförteckningen baseras på gällande samt de bestämmelser som är relevanta för aktuell verksamhet.

	Icke-teknisk sammanfattning
1	Inledning
1.1	Bakgrund
1.2	Betydande miljöpåverkan
1.3	Genomförda samråd
1.4	Rådighet
2	Metod för miljökonsekvensbeskrivning
2.1	Avgränsning
2.2	Bedömningsgrunder
2.3	Redovisning av sakkunniga
2.4	Metod för beräkningar
3	Förutsättningar
3.1	Områdesbeskrivning
3.2	Lokalisering
3.3	Berörda fastigheter och markägare
3.4	Tillstånd, planer och gällande bestämmelser
3.5	Geotekniska förhållanden
3.6	Hydrologi
3.7	Vattenmiljö
3.8	Naturmiljö
3.9	Fridlysta arter
3.10	Kulturmiljö
3.11	Landskap
3.12	Rekreation och friluftsliv
3.13	Rennäringen
3.14	Boendemiljö
3.15	Förorenade områden
3.16	Riksintressen
3.17	Miljö kvalitetsmål
3.18	Miljö kvalitetsnormer
4	Planerad verksamhet

- 4.1 Förberedande arbeten
- 4.2 Befintlig bro
- 4.3 Anläggandet av ny bro
- 4.4 Rivning av befintlig bro
- 4.5 Tidsåtgång
- 5 Alternativa lokaliseringar och lösningar
 - 5.1 Breddning av befintlig bro
 - 5.2 Ny bro med nytt läge
 - 5.3 Alternativ lösning för rivning av bro
 - 5.4 Nollalternativ
- 6 Miljökonsekvenser
 - 6.1 Påverkan, effekter och konsekvenser vid byggnation
 - 6.2 Påverkan, effekter och konsekvenser vid rivning av bro
 - 6.3 Påverkan, effekter och konsekvenser vid drift
 - 6.4 Strandskydd
 - 6.5 Energianvändning
 - 6.6 Hushållning med mark och naturresurser
 - 6.7 Klimatpåverkan
 - 6.8 Avfall
- 7 Natura 2000
 - 7.1 De direkta och indirekta effekterna på naturvärdena
 - 7.2 Kumulativa effekter
- 8 Förenlighet med miljö kvalitetsnormer, miljö kvalitetsmål och hänsynsreglerna
 - 8.1 Riksintresse rennärning
 - 8.2 Riksintresse naturvård
 - 8.3 Riksintresse friluftsliv
 - 8.4 Miljö kvalitetsnormer
 - 8.5 Miljö kvalitetsmål
 - 8.6 Hänsynsreglerna
- 9 Skyddsåtgärder
- 10 Samlad bedömning och måluppfyllelse
- 11 Kontroll och uppföljning
- 12 Litteraturförteckning/referenser

8. Källor

Rapporter märkta med * finns att läsa på Trafikverkets hemsida

<https://www.trafikverket.se/nara-dig/Norrbotten/vi-bygger-och-forbatttrar/e10-morjarvvastra-svartbyn-motesfri-vag/Dokument/>

8.1. Rapporter och digitala källor

Hushållningssällskapet (2012) Inventering av fiskbestånd genom elfiske i Grundträskån och Kälvån

Hushållningssällskapet (2011) Inventering av flodpärlmussla i Grundträskån och Kälvån,

Kalix kommun (2009) Översiktsplan

Länsstyrelsen i Norrbotten (2007) Bevarandeplan Natura 2000, Torne och Kalix älvsystem SE0820430, fastställd 2007-12-11.

Riksantikvarieämbetet, Fornsök. <https://app.raa.se/open/fornsok/> Besökt 2020-02-10

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor. <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> Besökt 2020-02-10

*Trafikverket (2015) Naturvärdesinventering - Väg E 10: Morjärv- V Svartbyn– Inventering och bedömning av naturvärden på sträckan Morjärv- V Svartbyn, väg E10. Kalix och Överkalix kommun, Norrbotten län, Licab AB

*Trafikverket (2019) Samrådshandling E10 Morjärv – V. Svartbyn

*Trafikverket (2019) Kompletterande inventering av naturvärden vid bro över Grundträskån. Naturvärdesinventering och inventering av flodpärlmussla. Kalix kommun Norrbottens län, Licab AB

Vatteninformationssystem Sverige, VISS. <https://viss.lansstyrelsen.se/> Besökt 2020-02-10

Vägverket (2001). Värdefulla vägmiljöer i Norrbottens och Västerbottens län. Publikation nr 2001:22.

Trafikverket, 972 42 Luleå. Besöksadress: Sundsbacken 4.

TELEFON: 0771-921 921, TEXTTELEFON: 010-123 50 00